מיתיבי היה לו חמש בכפר חנגיה וחמש

בכפר עותני אין מצמרפות עד שיהא לו אחת

בציפורי תיובתא דרב יותרגמה שמואל

אליבא דרב יכגון שהיו תשע מכאן ותשע

מכאן ואחת באמצע דההיא חזיא להכא

וחזיא להכא אמר רב פפא ולשמואל אפילו

רועה מצרפן ואפילו כליו של רועה מצרפן

בעי רב אשי כלבא דרועה מאי כיון דקר

ליה ואתי לא מצטרפי או דלמא זימנין דלא

אתי ומצמרך איהו למיזל יו ואתייה תיקו:

ר"מ אומר הירדן מפסיק למעשר בהמה:

א"ר אמי לא שנו אלא שאין שם גשר אבל

יש שם גשר גשר מצרפן אלמא משום דלא

מיקרבן הוא מיתיבי היו לו בשני עברי הירדן

אילך ואילך או בשני אבטילאות כגון של

נמר ונמורי אין מצמרפין ואין צריך לומר

חוצה לארץ וארץ והא חוצה לארץ וארץ

כמקום שיש גשר דמי וקתני לא מצמרפין

אלא א"ר חייא בר אבא אמר רבי יוחנן היינו

מעמיה דר"מ דאמר קרא יוהירדן יגבול אותו לפאת קדמה הכתוב עשאו גבול בפני עצמו

אלא מעתה יותאר הגבול ועלה הגבול הכי

נמי הכתוב עשאו גבול בפני עצמו שאני

התם דאמר קרא יואת תהיה לכם הארץ

לגבולותיה סביב כולה ארץ ישראל גבול

אחד היא אי הכי ירדן נמי ארץ ולא ירדן

בשלמא לר' חייא בר אבא היינו דקתני ירדן

אלא לרבי אמי ליתנינהו לכולהו נהרות 🗅

קשיא יּ (לימא) כתנאי יכי אתם עוברים את

הירדן ארצה כנען ארצה ארץ כנען ולא הירדן

ארץ כנען דברי ר' יהודה בן בתירה ר' שמעון

בן יוחי אומר הרי הוא אומר כמעבר לירדן

ירחו קדמה מזרחה מה ירחו ארץ כנען אף

ירדן ארץ כנען (3) אמר רבב"ח א"ר יוחנן אין

ירדן אלא מבית ירחו ולמטה למאי הלכתא

אילימא לנודר מבהלך אחר לשון בני אדם

וכל היכא דקרו ליה ירדן איתסר ליה אלא

למעשר בהמה תניא נמי הכי סירדן יוצא

ממערת פמיים ומהלך בימה של סיבכי

ובימה של מבריא ובימה של סדום והולך

ונופל לים הגדול ואין ירדן אלא מבית יריחו

. מיי' פ"ז מה. בכורות הלכה ג: ב [מיי' מ"י" יא א מיי׳ פ״ז מהלכות בתרות טונט ג: נוי' פ"ט מהל' נדרים א והל' יג טוש"ע י"ד כימן ריו סעיף אן: יב ג מיי׳ פ״ג מהל׳ טומאת מת הלרה ידי יגדי יגדי

יג ד מיי' פ"ע מהלכות נדרים הלכה יח טור וש"ע י"ד סימן ריז סעיף

רבינו גרשום

רועה גבי הא דבאמצע שלטא עייניה ט״ז מיל להכא וט״ז מיל להכא ומצטרפי דקרינן ביה מונה דמצי חזי להכא ולהכא: ציפורי עומדת בין כפר . חנניה וכפר עותני . שלשתן לא הוי אלא ל״ב מיל∙ חיורחא דרר דאמר מיל: היובונא דרב דאמו חמש בעינן באמצע כי היכי דליחזי לאיצטרף להכא ולהכא: תרגמא שמואל כו'. ואחד באמצע. דההיא חדא חזיא לאיצטרף הכא והכא: אפילו רועה ואפילו הוי בהמה באמצע מצטרף . אפילו רועה או כליו קאי באמצע מצרפין דהא מצי חזי הכא והכא. וכליו דכי אתא לאיתויי כליו דקאי באמצע שלטא עיניה הכא והכא: כלבא דרועה. קאי והכא: כלבא דרועה. קאי כיון דקרי ליה לכלבא אתי לגביה ולא מצטרך רועה למיזל לגביה לאיתויי דלא אזלי להתם לאמצע ולא שליט עיניה להכא והכא לא מצרפז או דלמא . גשר דלא מצו הני למיקרב להני: אבלטאות. כרכים גדולים: דכמקום שיש שם גדולים: דכמקום שיש שם גשר דמי. דאין שם מים ביניהם ומצו למיזל הני להני ולא מיצטרף: עשאו גבול בפני עצמו. ומפסיק . הכי נמי דאם יש לו בהמות וחד היא. ומיצטרפי: אי הכי ירדן נמי. מא"י היא ולא יפסיק: בשלמא לר׳ חייא יפסיק: בשלמא לד חוייא דאמר משום דירדן איקרי גבול היינו דקתני הירדן מפסיק אלא לר׳ אמי דאמר משום דלא מיקרבן הוא . ליתני כל נהר סתם מפסיק: ליתני כל נהר סתם מפסיק: אילימא לנודר. שלא ישתה מן הירדן: וכל היכא דקרו ליה ירדן. בין למטה בין למעלה ליתסר: אלא למעשר בהמה. להפסיק דלא מפסיק אלא דמבית מטמא ברביעית. כדינו של דם המת: דכרותא דמיא. עיקרו של כל מימות של עולם פרת ממנו יוצאין: ושלשה נהרות. גיחון פישון חדקל: למטה מפרת. כלומר דכל מימות

יוצאיז ממנו: והא איכא

אמר קרא יגן יגבול אותו לפאת קדמה. בגבול בנימין כתיב בס׳ יהושע (יח) ולא כמו שכתוב בספרים יח: שאני התם דאמר קרא ואת תהיה לכם הארץ לגבולותיה סביב. נפ' ואלה מסעי כתיב האי קרא וקראי של שון מעלה ותאר הגבול ועלה הגבול כתיב

בספר יהושע (שם) שון כל חילוק כל שבט ושבט ואשמועינן האי קרא דאלה מסעי דכל גבול ארץ ישראל אחד ולא כמו שפי׳ הקונטרם דלאחר שמנאן עשאה ארן אחת דמשמע דשניהם כתובים במקום אחד ואינו כן דהאי כתיב באורייתא והאי כתיב בנביאים: מעבר לירדן ירחו קדמה מזרחה יו כתיב מה יריחו ארץ

בו'. וא"ת אי מירדן יריחו קדריש דאיתקוש זה כתיב בכמה מקומות וי"ל דדוקא מייתי האי קרא דכתיב באלה מסעי לאחר שמנה תחומי ארץ ישראל וכתיב (שם) וילו משה וגו' עד שני המטות וחלי המטה לקחו נחלתם מעבר לירדן ירחו קדמה מזרחה דמשמע דירדן הוה מעיקר ארץ ישראל ולא בכלל גבול שני המטות כמו שיריחו יקן לאו בכלל גבולם: אין ירדן אלא מבית ירחו ולממה. פילש נהונטרם אבל מה דמשיך למעלה מיריחו לאו ירדן הוא דבטל חשיבותיה שמתערב בימים גדולים וקשה לפירושו דחם למעלה בטל חשיבותו לפי שמתערב א"כ למטה נמי שהרי כבר נתערב בימים למעלה וי"ל אע"פ שנתערב למעלה בימים יכול להיות שלמטה יוצא מן ש המים והולך בלא תערובת כדקאמר בסמוך שמהלך בימה של סבכי וביתה של טבריא וביתה של סדום והולך ונופל לים הגדול משמע דניכר כשיולא מכל אותם הימים והולד ונופל בים הגדול וכדאמרינו נמי בב"ר בפ' בראשית דהדין ירדנא מהלך גו ימא דמלחא ולא מתערב ומיהו קשה לפירוש הקונט׳ יש דהמ״ל בטל חשיבותו למטה מיריחו יותר מלמעלה דאמת הוא שלמטה מיריחו מתרחב יותר והולך לים המלח דגבול למטה מטה בנימין הוה בין בני יהודה ובין בני יוסף כדכתיב ביהושע (יח) ויהודה היה עומד מנגב של ארן ישראל ובני יוסף מלפון ובנימין באמצע וגבול יהודה היה מחזיק כל

אורך א"י ממזרח למערב וים המלח היה עומד ליהודה בכל מזרחו ובמהום שהיה כלה הירדן י׳ נופל לתוכו שם כלה מזרחו של יהודה ללד לפון כדכתיב ביהושע (טו) גבי תחום בני יהודה וגבול קדמה ים המלח עד קלה הירדן והירדן היה גבול מזרחו של בנימין כדכתיב בסוף ס והירדן יגבול אותו לפחת קדמה וכשמנה גבול לפוני של בנימין ממזרח למערב כתיב לאו להם גבול לפון מן הירדן ועלה הגבול אל כתף ירחו ועלה בהר ימה פי׳

מכפר עותני לכפר חנניה שנים ושלשים מילין וליפורי מלרפתן באמלע: מרגמה שמואל אליבא דרב. דהא דקתני אחת באמצע לאו ארישא קאי דאיירי בחמש אלא כגון שיש לו תשע מכאן וט׳ מכאן כו׳: ולשמואל. דלח בעי דתיהוי אמלעית חזיא ללירוף המנין אפילו רועה יש לו דירה

באמצע ואין לו שום בהמה ח לצרפו: ואפילו כליו של רועה. מונחין באותו כפר מצרפן הואיל וסופו דרועה למיזל התם ומשקליה וקרינן ביה מונה: דקרי ליה ואתי. ולא מילטריך רועה מיזל התם ולא קרינא ביה מונה: דלא מיקרבן. שאין יכולין לילך זו אצל זו לא הבהמות ולא פו רועה: אבטילאות. הונטריד"ש שני אפרכיות ובמלכות אחת: נמר ונמורי. שני אבטילאות אין מלטרפות אע"ג דקמוכות זו לזו במיל אחד: כמקום שיש שם גשר דמי. דהא אין שם נהר והתני דחולה לארץ וא"י יוחפילון כולן עומדות בתוך מיל אלא שזו בארך וזו בח"ל אין מלטרפין: והירדן יגבול אומו. בספר יהושע (יח) בגבול ח אחד מן השבטים: אלא מעתה. כל יו דכתיב בנחלת השבטים ותאר הגבול ה"נ דכל שבט ושבט גבול בפני עלמו ואם יש לו בנחלת שבט זה ובנחלת שבט זה (ובנחלת שבט זה) אין מלטרפין ואפילו בתוך ששה עשר מיל א"כ אמאי נקט חולה לארץ וארץ: וחם סהיה לכם וגו'. לחחר שמנחן כולן יו עשאוה ארץ אחת: ארץ. כתיב בקרא ואת תהיה לכם הארז ש גבולותיה דארץ חשיב חד ולא גבולות דירדן: לר' אמי. דאמר משום דמירחקו ליתני זו כל הנהרות מפסיקין: ח' (לימה) כתנהי. הי ירדן חשוב ארץ כנען ולא יפסיק אי לא: מבית יריחו ולמטה. אבל כל מה דמשיד למעלה מיריחו לא ירדן הוא דבטל השיבותו שמתערב בימים גדולים: לנודר. דהנודר מן הירדן יהא מותר לשתות מיריחו ולמעלה: מדן. שם מקום: אפון. מדוקיא דשמא ירדן מתניתו לה: ממערת פמיים. אלמא מדן אתי: זכרוסיה דירדנא. עיקרו של ירדן: זכרותה דדמה. עיקר הדם הוי כבד: מטמא. באהל: ברביעית. בתורת דם המת: לה שתינה ממימי פרת. מים הנקראים פרת קאמר והלך אחר לשון בנ"א דאדם הנודר אין דעתו אלא אחר שם שהוא רגיל להרות לאותו מהום: כל הנהרות. שבעולם למטה יאו חוץ מג' נהרות חדקל ופישון וגיחון שכל הנהרות שבעולם באים ים משם: עינתה

ולממה א"ר חייא בר אבא א"ר סיוחנן למה נקרא שמו ירדן שיורד מדן א"ל ר' אבא לרב אשי אתון מהתם מתניתו לה אנן מהכא מתנינן לה יויקראו לו ללשם דן בשם דן אביהם יוא"ר יצחק לשם זו פמיים ותניא פ יוצא ירדן ממערת פמיים אמר רב כהנא זכרותיה דירדנא ם ממערת פמיים היכא דאמר לא שתינא מים ממערת פמיים איתםר ליה בכוליה ירדנא זכרותא דדמא כבדא כדרבי יצחק דאמר רבי יצחק יכבד שנימוח משמא ברביעית זכרותא דמיא פרת דאמר רב יהודה אמר רב יהנודר ממימי פרת אסור בכל מימות שבעולם היכי דמי אילימא דאמר לא שתינא ממימי דפרת מי פרת הוא דלא שתינא הא מנהרא אחרינא שתינא אלא דאמר לא שתינא ממים דאתו מפרת דאמר רב יהודה אמר רב כל הנהרות לממה משלש נהרות וג' נהרות לממה מפרת והאיכא

י מלד גבול הלפוני שלהם מן הירדן שבמורח מתחיל המילר ועלה אל עבר כתף יריחו מלפון ועלה משם אל המערב אל עבר ירדן ומושך החוט בצפונו של יריחו נמצאת יריחו לפנים מן החוט בחלק בנימין וחוזר ומונה גבול מערב מצפון לדרום ואח״כ גבול דרומית ממערב למזרח ובסוף גבול דרומית ללד מזרח כתיב והיו חולאות הגבול אל לשון ים המלח לפונה אל קלה הירדן נגבה זה גבול נגב פירוש לפונה של לשון שכל כם הים בגבול יהודה הרי כל המקראות מוכיחות שהירדן היה הולך מלפון לדרום ונופל בים המלח בסוף גבול בנימין ללד דרום ויריחו היה לבנימין מלד הלפון ולמה לא היה חשיבות הירדן מיריחו ולמעלה והלא לא היה שם ימים עד סוף גבול בנימין שנופל בים המלח ונראה לפרש דמקרא אם דריש דאין קרוי בש לירדן אלא מבית יריחו ולמטה דקרא והירדן יגבול אותו משתעי מבית יריחו ולמטה:

ל) [שבת נב: וש"נ], ב) רש"ל ה) [שכת נכ: וש"נן, ב) לש"מ,
מ"ז, ג) [נדלים ל: וש"נן,
ד) [ב"צ עד: וע"ש], ה) נ"ל
יינמן, ו) [מגילה ו.], ו) ל"ק,
ח) וש"א מ"ז, ע) ל"להימים, י) ונופל ל"ק, כ) מילר ל"ק,

תורה אור השלם

1. והירדן יגבל אתו לפאת 1. יְנָקְ דֵּן יְבָּבֵּלְ קַרְמָה וֹאת נְחֲלַת בְּנִי בְּנָיְמִן לְגִמשְׁפָחֹתֶם: יהושע יח כ 2. וְתָאַר הָגָבוּל וְנָסַבּ וְתָּאֵוֹ וַנְּגְּבֵּהֹ וְנְשְׁבֵּוֹ לְּצָּאַת יְם נַגְּבָּה מוְ הָהָר אֲשְׁבְּר על פְּנֵי בִּית חרון בְּגָבָה וְהִיוּ תְצְאַתְיוֹ אֶל בְּנִי הִיוּ תְצְאַתְיוֹ אֶל הִיא בְּעל הִיא בְּעל הִיא בְּעל הִיא בְּעל הִיא בְּעל הִיא בְּעַרְיַת בְּעל הָיא בְּעַרְיַת עִיר בְּנֵי יְהוּדָה וֹאַת יְעַרִים עִיר בְּנֵי יְהוּדָה וֹאַת יַּיְנַרִים עִיר בְּנֵי יְהוּדָה וֹאַת יהושע יח יד פאת ים: 3. וירד הגבול הירדנה

 וְיִרד הְגבול הַיִּרְהְהַ וְהָיוּ תְּאָבְחִי וְהַ הַמְּלֹח וֹאת תְּתָיה לְבָּם הָאַרץ לּגְּלְתִיה קביב:
במדבר לד יב במדבר לד יב אַבְרָה בַּלְ בְּנִי יִשְׁרָאל אַבְרָה בַּלְ אַלְהַם כֵּי אָתָה בְּגַּעוֹן
שברים את הַיְּרַבון אַרְאָה בְּגַעוֹן
שבי המטות הַיְצִי הְפֵּשׁר
שבר לירדו לַקָּחוּ נַחַלָּתִם מֵעבר לִיִרדֵן ירחו קדמה מורחה:

במיבו די סו 6. וַיַּצָא גְבוּל בְּנֵי דְן מֵהֶם וַיְעַלוּ בְנִי דְן וַיְלְחָמוּ עם לֶשֶׁם וַיִּלְבְּדוּ אוֹתָה וַיַּכּוּ אוֹתָהּ לְפָּי חֶרֶב וַיִּרְשׁוּ אוֹתָהּ וַיִּשְׁבוּ בָהּ וַיִּקְרָאוּ לְלֶשֶׁם דְּן בְּשֵׁם דְּן אֲבִיהָם: יהושע יט מז

הגהות הב"ח

(A) גמרא ליתנינהו לכולהו נהרות ולד׳ חייא בר אבא נמי לימא כתנחי כל"ל ותיבת נמי לימא כתנחי כל"ל ותיבת קשיל נמחק: (ב) שם לף ירדן ארן כנען קשיא אמר רבה:

לעזי רש"י

קונטרידי"ש. חבלי ארץ.

מוסף רש"י

. לשם. עיר שכינשו בני דן, זו פמיים. שמשם ירדן יולא, כדאמר מר ירדן יולא ממערת פמיים (מגילה ו.).

שימה מקובצת

ן, למיזל לאתוייה: כן ותניא ירדן יוצא: גן דירדנא מערת יון יובאין איזונה מטווו מות מ' נמחק: זן בהמה מצרפין הס"ד: פן ולא הרועה הס"ד: פן בולל בנימין הס"ד: ותיבות אחד מון השפטים נמחק: פן כל היכא דכתיב כרי הגבול ביוכרל דייני מן כל ביוכרל דייני מן כל ביוכרל דייני מן כל ביוכרל דייני מן כלל ועלה הגבול ה״נ: זו כולן עשאן ארץ: עו הארץ עשאן אוץ: ען האוץ לגבולותי׳ דארץ כו׳ ולא גבול דירדן: ין ליתני במתני׳ כל: יתן למטה משלשה תיבת חוץ נמחק: יכן באים מהם הס״ד: יגן קרא והירדן יגבול: ידן בספרים לפאת ים יגבול: יון בטפרים לפאת ים הס"ד: עון של ועלה הגבול ותאר וכו' ואות מ' נמחק: עון יהושע על חילוק גבול כל שבט: יון תיבת כתיב נמחק: יתן שירחו אינה (לאו) רכללי יטו הקוומרת (לאו) בכלל: יטן הקונטרט דמ״מ תיבת דהמ״ל נמחק: כן בסוף פרשת בנימין: כלן כתיב וזה להם: ככן הים ס"א הלשון: כגן קרוי ירדן